

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2198/2023
11.01.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Никола Стојановић, адвокат из ..., против туженог Завода за јавно здравље Косовска Митровица, чији је пуномоћник Стефан Ружић, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду и исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1216/23 од 17.03.2023. године, у седници одржаној 11.01.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1216/23 од 17.03.2023. године у делу става првог изреке, којим је одбијена жалба туженог и потврђена пресуда Основног суда у Лесковцу П1 744/18 од 23.11.2022. године у делу којим је одлучено о поништају решења о отказу уговора о раду, накнади штете уместо враћања на рад и накнади парничних трошкова.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лесковцу П1 744/18 од 23.11.2022. године, ставом првим изреке, поништено је као незаконито решење туженог број .. од 28.12.2015. године. Ставом другим изреке, тужени је обавезан да тужиљи на име накнаде штете због престанка радног односа без правног основа уместо враћања на рад исплати износ од петнаест бруто накнада зарада за месец новембар 2015. године у укупном износу од 182.439,00 динара са законском затезном каматом почев од 01.01.2016. године до исплате, а преко досуђеног до траженог износа од 664.352,04 динара са законском затезном каматом од 31.12.2015. године до исплате, тужбени захтев је одбијен. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се тужени обавезе да тужиљи на име разлике између минималне зараде и исплаћене зараде исплати за временски период од 01.01.2013. године до 31.12.2013. године, износ од 137.808,02 динара са законском затезном каматом почев од 01.02.2014. године до исплате, као и за временски период од 01.01.2014. године до 31.12.2015. године новчани износ од 288.144,00 динара са законском затезном каматом почев од 01.02.2016. године до исплате, као неоснован. Ставом четвртим изреке, одбијен је компензациони приговор туженог у висини исплаћене отпремнине тужиљи у новчаном износу од 169.717,00

динара са законском затезном каматом од 31.12.2015. године до дана вештачења, те да се изврши пребој узајамних потраживања као неоснован. Ставом петим изреке, тужени је обавезан да тужиљи на име парничних трошкова исплати износ од 162.359,03 динара, као и да јој на новчани износ од 148.910,25 динара исплати затезну камату од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 1216/23 од 17.03.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и првостепена пресуда потврђена у ставу првом изреке, у усвајајућем делу става другог изреке којим је тужени обавезан да тужиљи надокнади штету уместо враћања на рад у висини петнаест бруто накнада зарада у новчаном износу од 182.439,00 динара са законском затезном каматом од 23.11.2022. године као дана првостепеног пресуђења до исплате, у ставу четвртом изреке, као и одлука о трошковима поступка садржана у ставу петом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у делу става другог изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев за исплату законске затезне камате на износ штете почев од 01.01.2016. године до 23.11.2022. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у делу става првог изреке којим је потврђена првостепена пресуда и поништено решење о отказу уговора о раду тужиљи, те туженом наложено да тужиљи надокнади штету и парничне трошкове, тужени је изјавио благовремену ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. и члана 374. став 1. ЗПП која је учињена у поступку пред другостепеним судом, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Испитујући пресуду у побијаном делу на основу одредби чланова 441. и 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23), Врховни суд је утврдио да је ревизија туженог неоснована.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, нити је другостепени суд починио релативно битну повреду одредаба парничног поступка која је од утицаја, односно могла би бити од утицаја на законитост одлуке. Због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања ревизија се у конкретном случају не може изјавити, пошто је побијаном пресудом првостепена пресуда потврђена.

Према утврђеном чињеничном стању тужиља је на основу уговора о раду који је закључен 24.02.1998. године била запослена код туженог на радном месту У време заснивања радног односа тужиље, по акту о систематизацији туженог за наведено радно место било је предвиђено шест извршилаца. Од 1999. године до доношења спорног решења о престанку радног односа 28.12.2015. године тужиља је живела ван територије Косова и Метохије и није била радно ангажована, без своје кривице. Све време је примала новчану накнаду у складу са закључцима Владе Републике Србије. Министарство здравља је Кадровским планом за туженог за 2013. и 2014. годину, који је донет 22.11.2013. године утврдио да од 114 запослених код туженог на неодрђено време, њих 35 није радно ангажовано, те је одредило да ће Републички фонд финансирати исплату накнада за ова лица до 31.05.2014. године. План садржи препоруку туженом да откаже уговоре о раду запосленима на одређено време који се финансирају из средстава обавезног здравственог осигурања. На основу Закључка

Владе РС од 02.10.2015. године и дописа Министарства здравља упућеног директору туженог од 09.10.2015. године, везаних за рационализацију броја запослених у здравственим установама са подручја Аутономне покрајине Косово и Метохија, тужени је дана 01.12.2015. године донео Одлуку о увођењу економских и организационих промена. Овом Одлуком утврђено је да је за радом 31 радника, међу којима је и тужила, престала потреба и да њих чине радно неангажовани радници који се нису обраћали послодавцу са захтевом за радно ангажовање. У Програму решавања вишка запослених који је тужени донео 01.12.2015. године, дефинисано је да је критеријум за утврђивање вишка запослених објективни статус и то радна неангажованост, да се ради о смањењу броја извршилаца, а не и укидању радних места. Овим Програмом утврђено је да је укупан број запослених код туженог 156 радника на неодређено време, од којих је за 31 радником престала потреба. Програм садржи квалификациону структуру вишка запослених, али не и тачан број запослених на одређеним радним местима. Правилником о систематизацији послова туженог од 27.03.2009. године, који је важио у време отказивања уговора о раду, предвиђен је већи број извршилаца на радном месту Тужила је рођена 1966. године, у време отказивања уговора о раду била је стара 49 година, издржавала је троје деце рођене 1993, 1995. и 1999. године, бруто износ накнаде који је примала по Закључку Владе Републике Србије износио је 12.162,60 динара, што за 15 месеци износи 182.439,00 динара.

На основу наведених чињеница, нижестепени судови одлуку о основаности захтева за поништај решења о отказу уговора о раду заснивају на одредбама члана 111. Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је основач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“ бр. 1/2015) и члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/05 ... 75/14), на основу којих тужени, здравствена установа чији је оснивач Република Србија, може запосленом да откаже уговор о раду ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла. Одлуку о основаности захтева за накнаду штете уместо враћања на рад у висини петнаест бруто месечних накнада зарада, индивидуализоване према приликама тужиле у време отказивања уговора о раду, судови заснивају на одредбама члана 191. ставова 5, 8. и 9. Закона о раду. По становишту нижестепених судова, организационе промене које условљавају престанак потребе за обављањем одређеног посла или смањење обима посла, које су као отказни разлог наведене у спорном решењу, морају имати за последицу укидање послова конкретног радног места или смањење броја извршилаца на конкретним пословима одређеног радног места. Тужени ни једним правним актом радно место ... није укинуо, нити смањено број извршилаца на овом радном месту на коме је тужила засновала радни однос и које је било систематизовано за више извршилаца Правилником о организацији и систематизацији радних места од 27.03.2009. године, већ је једини критеријум за отказивање уговора о раду била радна неангажованост радника, која није била последица њихове кривице. Оспорено решење не садржи друге разлоге везане за радну способност, резултате рада, нити статус тужиле. Осим тога, кадровским планом Министарства здравља од 22.11.2013. године утврђено је да тужени има укупно 114 запослених на неодређено време и 35 запослених који нису радно ангажовани, дата је препорука за отказивање уговора о раду запосленима на одређено време, а дана 01.12.2015. године када је донет Програм решавања вишка запослених, тужени је имао 156 запослених на неодређено време, од којих је за 31 радника престала потреба због

радне неангажованости. Произилази да се из аката туженог који су претходили доношењу оспореног решења и из садржине самог решења не може утврдити колико је било запослених на радном месту ..., нити колико је извршилаца на том радном месту остало након спровођења организационих промена, иако је то нужно пошто је Програмом изричито назначено да се ради о смањењу броја извршилаца, а не и о укидању радних места. Пошто је радно место ... остало као систематизовано код туженог и на њему неутврђен број извршилаца, нема елемената за закључак зашто тужилца није међу њима. Одлуку о висини накнаде штете, судови заснивају на утврђењу да је у време отказивања уговора о раду тужилца имала 49 година, у време пресуђења 56 година, осамнаест година стажа осигурања и да је мајка троје деце, коју издржава.

Врховни суд привхата као правилну примену материјалног права на којој је заснована правноснажна пресуда у побијаном делу.

Отказ уговора о раду од стране послодавца из разлога предвиђеног чланом 179. став 5. тачка 1. Закона о раду, као законски разлог за отказ који настаје без кривице запосленог, не може бити заснован на дискрецији послодавца, а у конкретном случају тужени није доказао да је радна неангажованост као једини примењени критеријум у складу са Програмом решавања вишка запослених довела у исту правну ситуацију све радно неангажоване запослене на радном месту Напротив, чињенично је утврђено да је тужени од краја 2013. године до доношења Програма о решавању вишка запослених, запослио на неодређено време 42 радника, да је од 35 запослених који нису били радно ангажовани 2013. године као технолошки вишак 1.12.2015. године проглашено њих 31. Тужени, мада га је суд позивао, није доставио доказе о броју извршилаца на радном месту ... пре и након спровођења Програма решавања вишка запослених, у сврху извођења закључка за који број извршилаца је извршена рационализација на радном месту ... и да ли су сви били у истом статусу као и тужилца. Најзад, тужени у ревизији потврђује чињеницу да Правилник о организацији и систематизацији радних места донет 2009. године није мењан до доношења оспореног решења, па су правилно нижестепени судови закључили да примењени критеријум радне неангажованости, као једини искључује могућност утврђења да ли су сви радно неангажовани запослени на радном месту ..., након спровођења организационих промена доведени у исти правни положај.

Правилном применом материјалног права је одлучено и о захтеву за накнаду штете и парничним трошковима, у ком делу ревизија и не наводи конкретизоване разлоге, због којих побија правноснажну пресуду.

Из изнетих разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић